

Sygn. akt I CSK 3952/22

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z powództwa K. M. i M. M.

przeciwko P. J. i E. J.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 stycznia 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt II Ca 584/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje i poleca wypłacić od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Świdnicy na rzecz adw. J. M. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o kwotę należnego podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu.

UZASADNIENIE

Pozwani E. i P. J. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z 28 września 2021 r., którym zmieniono wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu z 10 grudnia 2019 r., wydany w sprawie z powództwa K. M. i M. M. o zapłatę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Skarżąca uzasadniła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowanie następującego zagadnienia prawnego: *czy odwołanie darowizny, potwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu powszechnego o nakazanie złożenia oświadczenia woli, w związku ze zdarzeniem historycznym w postaci rażącej niewdzięczności obdarowanej, która w konsekwencji doprowadziła do złożenia przez darczyńcę skutecznego oświadczenia o odwołaniu darowizny, uprawnia obdarowanego (uznanego następnie przez sąd za osobę rażąco niewdzięczną w stosunku do osoby darczyńcy) do wykonywania wszelkich atrybutów związanych z prawem własności przedmiotu darowizny w okresie od jej odwołania przez darczyńcę do czasu uprawomocnienia się wyroku nakazującego (przymusowo) obdarowanemu złożenie oświadczenia woli (bądź zastępującemu to oświadczenie) o zwrotnym przeniesieniu własności?*

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał już, że powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13). Istotne zagadnienie prawne należy zatem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu

faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14).

Skarżący zastanawiają się, czy istnieje podstawa prawna, by ograniczyć lub pozbawić skuteczności roszczenia właścicielskie (w przypadku niniejszej sprawy o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie) wysuwane przez obdarowaną uznaną za rażąco niewdzięczną, a dotyczące okresu, w którym osobie tej przysługiwało prawo własności darowanej nieruchomości. Wątpliwość ta nie stanowi skomplikowanego, nierozwiązanego jeszcze problemu prawnego, bowiem zarówno w nauce i praktyce prawa przyjmuje się jednolicie, że oświadczenie o odwołaniu darowizny wywołuje jedynie skutki *ex nunc*, ściślej rzecz biorąc z chwilą, gdy oświadczenie o odwołaniu doszło do obdarowanego w taki sposób, że mógł się zapoznać z jego treścią (art. 61 k.c.). Dopiero od tej chwili powstają skutki odwołania darowizny (zob. postanowienie SN z 28 października 1997 r., I CKN 471/97). Skutkiem tym jest obowiązek zwrotu nieruchomości. W razie niewykonania tego obowiązku oświadczenie woli obdarowanego może zostać zastąpione wyrokiem sądowym. W konsekwencji obdarowanemu przysługują wszelkie roszczenia i środki ochrony za okres, kiedy pozostawał właścicielem nieruchomości. Jedynie wyjątkowo w takiej sytuacji mógłby ewentualnie znaleźć zastosowanie art. 5 k.c., co zresztą rozważał sąd rozpoznający sprawę. Jednakże ustalone w toku postępowania okoliczności faktyczne tej sprawy przemawiają przeciwko takiemu rozwiązaniu. Ustalenia stanu faktycznego nie podlegają natomiast kontroli Sądu Najwyższego ze względu na art. 398³ § 3 k.p.c.

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódkom z urzędu rozstrzygnął natomiast na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

